

EPAM EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

94. Bülten

İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

[f /istinyeuniv.edu](https://www.facebook.com/istinyeuniv.edu) [t /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu) [i /istinyeunivedu](https://www.youtube.com/istinyeunivedu)

Kapak, Öğrencimiz Özenç Kayalı tarafından tasarlanmıştır.

ABD Yaptırımları ve Karadeniz

Doç. Dr. Fahri Erenel

ABD'nin uzun süredir gündemimizde olan ve CAATSA kısaltması ile dilimize yerleşen yaptırımları 7 Nisan 2021 tarihi itibarı ile yürürlüğe girdi. Rusya'dan ihtiyacımız olan ve kendi ülkemizi koruyacağız diye aldığımız bir sistem nedeniyle ülkemiz cezalandırılıyor. Ülkelerin kendi başına hala karar vermesini istemeyen, kendini dünyanın tek hakimi olarak görme çabası içinde ki ABD artık kartvizitinde olmayan tek hakim hegemon güç unvanını bu şekilde yaptırım ve tehditlerle sürdürmek istiyor. Dünya geneline baktığımızda sonuçta veriyor. Birleşmiş Milletler şartı, NATO Müttelikliği vb. konuların hiçbir önemi yok ABD için.

ABD'nin görünürde bir ulusal güvenlik stratejisi var. Ancak, ne yapacağını bilmiyor. Varsa yoksa saldırgan realizmi uygulamak. Ya bendensin ya karşı taraftan, 11 Eylül saldırısı sonrası ya terörlesin ya bizimle diyerek soğuk savaş sonrasının ilk yılları gibi kendi hegemonyasının hüküm sürdüğü tek kutuplu bir dünya özlemi içinde olan ABD. Kendisi gibi düşünmeyenlere parmak sallayarak yola sokabileceğini düşünen bir ABD. Eski gücünde olmadığı için sözü dinlenmeyen, istihbaratı ve gücü ile övünen ancak başkentinde kendi Meclisini bile korumaktan aciz bir ABD. "Amerikan Rüyası" adı altında insanlara umut aşılayan ancak salgın da kendi vatandaşlarını korumaktan ve aşılarmaktan aciz bir ABD. Demokrasi getireceğiz adı altında el attığı her yere kan ve gözyaşı getiren bir ABD.

Tarihin sonu tezi ile artık dünyanın tek hakimi olduğu algısı yaratılan ABD'de mevcut yönetim sisteminin sürdürülebilir olmadığını kendi vatandaşları da görmeye başladı artık. Kendi ülkesinde bile bütünlüğü sorgulanmaya başlayan ve hızla ayrışmalara sahne olması beklenen bir ABD var karşımızda. Dünya ile hesaplaşmada kaybetmeye başladığını gören ABD tam bir panik psikolojisi içinde. Yarım hale gelen ve hızla çöküşe giden hegemonyasını nasıl olurda durdurabilirim sorusuna cevap arayışı içinde. Soğuk savaş sonrasında sistemini yeni dünya düzenine göre yeniden inşa edemeyen, güç zehirlenmesine çare bulamayan, güç uyguladığı her yerden zararlı çıkan ABD'nin CAATSA adı verilen yaptırımları ile sonuç alamadığı ortada. Yaptırımların uygulandığı ne Rusya ne de İran teslim oldu ve asla da olmayacaklar. Evet zarar gördüler. Ancak, direndiler ve direnmeye devam ediyorlar. Zira günümüzde yaptırımlarla bir ülkeyi dize getirmek mümkün değil, tam tersine o ülke vatandaşlarının daha çok kin ve nefretini kazanıyor yaptırım uygulayanlar.

Kısaltılmış adı CAATSA olan bu yasa, "ABD'nin Hasımlarına Yaptırımlar Yolu İle Karşılık Verme Yasası" adı altında Rusya'yı hedef alarak uygulamaya konulmuştur. Rusya'nın savunma ya da istihbarat sektörleri ile çalışan kurum ve kişilere yaptırım öngörülmektedir. Doğrudan devletler ve o ülke vatandaşları hedef alınmamakla birlikte uygulanan yaptırımın derecesine göre etkilerini bütün toplum hissedebilmektedir. Ama asla toplumlara diz çöktürememektedir.

Tam tersine dünyada ABD'nin uygulamalarının yol açtığı direnç cephesi giderek büyümekte ve sıkışmaktadır. Kaptırdığı cepheler nedeniyle ne yapacağını bilmeyen yeni jeopolitik meydan okumalara karşılık verme kapasitesi sorgulanan ABD eksen kaymalarına karşı yeni stratejiler geliştiremiyor, yeni bir sömürge düzeni tesis edemiyor ve açmaz içinde kıvranıyor.

NATO'nun birinci tehdit olarak öngördüğü Rusya ile Türkiye'yi aynı kafeye koymak, üstelik CAATSA'nın açık yazılımında da ifade edilen "hasımlar ile mücadele..." kapsamında aynı ittifak

içinde yer aldığı bir ülkeyi bile hasım olarak görebilmeyi çaresizliğin ve çöküşün bir işareti olarak görmek gerekir.Bu uygulamalar,Roma İmparatorluğu senatörlerinden Epiktetos'un "İmparatorluklar aynı zamanda zalimlikler yuvasıdır" sözünü adet teyit etmektedir.Soğuk savaş döneminde SSCB'ne karşı ön cephede yer alan Türkiye bir kalemde hasım olarak ilan edilebilmektedir.

Uygulamaya konulan bu yaptırımların ağırlıklı hedefinin Rusya ile Türkiye arasında giderek artmakta olan işbirliğine engellemek olduğu bir gerçektir.Yaptırımların uygulanmaya başlandığı bugünlerde Karadeniz'de ve dolayısı ile Rusya ile Ukrayna arasında artan gerginlik karşısında ABD,Türkiye'ye safını seç mesajını vermektedir.Rusya'yı çevrelemek için her türlü imkanı kullanma çabasında ki ABD için bu konuda en önemli dayanak noktalarından birini Türkiye oluşturmaktadır.Türkiye'siz bir çevreleme asla başarılı olamayacaktır.Türkiye,Montrö Sözleşmesi gibi Karadeniz'de bu çevrelemeye etkili olabilecek önemli bir gücü elinde bulundurmaktadır.Son olarak Karadeniz'e bu sözleşme kapsamında çıkan iki ABD savaş gemisi ve Rusya'nın Montrö içerikli açıklamaları Türkiye'nin eline ki bu güce işaret etmektedir.Türkiye bu gücünü kullanarak Karadeniz'in bugüne kadar olduğu gibi barış denizi olmasının devamını sağlayabilir.

Ukrayna-Rusya gerginliğinde, her iki ülke ile liderler seviyesinde temas kurabilen ve her iki ülke lideri tarafında söz dinlenebilen tek ülke olarak Türkiye'yi görebiliriz.Rusya ile Kırım konusunda ki tam tersi yönde görüşlerimize rağmen ilişkiler sürdürülebilmektedir.Bugün güney komşumuzda olan Rusya ile işbirliği mutlaka sürdürülmeli ancak Ukrayna üzerinde Rusya'nın baskısını kırarak bir mekanizmada devreye sokulmalıdır.

Rusya ve ABD,Ukrayna üzerinden birbirlerini test etmektedirler.Rusya'nın verdiği tepkinin sert güç kullanma yönünde olduğunu görüyoruz.Putin'in görev başladığı zaman ifede ettiği şu cümle Rusya'nın ne yapmak istediğini açıkça belirtmektedir."SSCB'nin çöküşü dünyanın karşılaştığı en büyük jeopolitik felakettir.Bir daha asla Rusya'nın da bu duruma düşmesine izin vermeyeceğim." Rusya'nın güvenlik stratejisinin bu iki cümle üzerine oturmuş olduğunu açıkça görüyoruz.Napolyon ve Hitler tarafından işgal edilmek istenilen Rusya yakın çevresinde olan bitenlere kayıtsız kalmayacağını bir çok kez göstermiştir.Bu konuda yaptıkları ne yapabileceğinin adeta teminatını oluşturmaktadır.

ABD ve NATO,Rusya'ya karşı doğrudan cephe almaktan ziyade vekil olarak Ukrayna'yı bir kez daha sahaya sürmektedirler.Evet,Ukrayna 7 yıl önceki Ukrayna değildir.Ancak Rusya'da 7 yıl önceki Rusya değildir.Yerinde saymamıştır.Hipersonik füelere dahil birçok yeni silah sistemlerini envanterine almış ve askeri yönden daha da güçlenmiştir.Ayrıca,Çin ile stratejik işbirliğini güçlendirmiştir.

ABD, Rusya ile girişmekte olduğu bilek güreşini kaybederse, eski Kongre üyesi Roan Paul'ün , "Amerikan siyasi sistemi, 1989'da Sovyetler Birliği'nin çöküşüne benzer şekilde dağılmanın eşiğinde, umarım sistemimiz Sovyet sistemi kadar onurlu durur" ifadelerinde yer aldığı gibi hızlı bir çöküşten kendini kurtaramayacağını öngörebiliriz.

Post-Amerikan Dünya

Prof. Dr. Anıl Çeçen

Amerika Birleşik Devletleri'nde bir yıldır en çok satan kitapların en başında, Newsweek Dergisinin editörü olan *Fareed Zakaria*'nın kaleme almış olduğu, "*Post-American World*" yapıtı yer almaktadır. Aynı zamanda CNN'in uluslararası haber kanalında da programlar yapan dünyaca tanınmış bir basın ve medya mensubu tarafından kitabın hazırlanmış olması, fazlasıyla dikkatleri çekmiş ve bu kitabın yayınlanmasıyla beraber, akıllardan gizli gizli geçen ama bir türlü kimsenin dile getiremediği bir konu olarak, Amerika sonrası dünya resmen ABD sınırları içerisinde tartışılmağa başlanmıştır. Kitabın bir "*best seller*" olarak fazla satması Amerika Birleşik Devletlerinin geleceği ile ilgili tartışmaları tırmandırmış ve bu kitaptan cesaret alan Amerikalılar da, mensubu oldukları süper gücün bir büyük devlet olarak geleceği ile ilgili açık açık tartışmağa başlamışlardır. Artık Amerikan uygarlığının geride kalması ve bu doğrultuda Amerika Birleşik Devletleri'nin dünya kıtaları üzerinde oluşturduğu hegemonya düzeninin devredışı kalan bir noktaya doğru sürüklenmesi bir sır ya da gizlenen bir konu olmaktan çıkarak, Fareed Zakaria sayesinde dünya gündeminin ana tartışma konularından birisi olarak öne çıkmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin gelmiş geçmiş cumhurbaşkanları arasında saygın bir yeri olan ve hala çok sevilen bir politikacı olarak *Bill Clinton*, iki binli yılların başlarında yaptığı bir konuşmada, Amerikalıların geleceğin dünyasında ABD'nin süper güç olmaktan çıkacağı güne kendilerini hazırlamaları gerektiğini açıkça söylemiştir. Gerçekçi bir politikacı olarak Clinton kendi halkına karşı dürüst davranırken ve bu doğrultuda acı gerçekleri dile getirirken, doğru davranmış ve kendi halkına gerçekleri ifade ederek onları daha tutarlı bir yola yönlendirmeğe çalışmıştır.

Uluslararası Siyonizm'in dalgalarına kapılıp giden eski CIA patronu baba *Bush* ve oğlunun başa geçtiği dönemlerde ABD bir süper güç olarak saldırganlaşmış ve savaş lobilerinin kışkırtmalarıyla bütün dünyanın başına bela olmuştur. Kapitalist düzenin sıkıştırmalarıyla sosyalist blok tasfiye edilince kendisini en büyük güç olarak gören Amerikan Devleti, bu gücü kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak isteyen Siyonistler ve emperyalistlerin oyuncağı olmuş ve dünya halklarının tepesinde küresel barışı tehdit eden en büyük problem olarak öne çıkmıştır. İki kutuplu dünya sona ererken, ABD merkezli tek bir dünya düzeni oluşturulmak istenmiş ve bu doğrultuda CIA patentli çeşitli politikalar hazırlanarak devreye sokulmağa çalışılmıştır. Bazen akıl ve mantık dışı siyasal girişimler bile ABD hegemonyasını devam ettirmek üzere gündeme getirilebilmiş ve ABD'deki güçlü lobilerin özel çıkarları doğrultusunda sanki en doğru politikalarmış gibi hem devletlere hem de halklara baskı ile uygulatılmağa çalışılmıştır. Siyonizm'e teslim olan Baba ve oğul Bush ikilisine karşı gerçekleri dile getirerek dünya barışını korumağa çalışan Clinton'un, bir gün Amerikan üstünlüğünün sona ereceğini ve bütün Amerikalıların bu gerilemeğe hazır olmaları gerektiğini ifade etmesi, yirmi birinci yüzyılın başlarında Amerikan halkına en çok sevilen bir eski cumhurbaşkanının saygıdeğer uyarısı olarak algılanmıştır.

Dünyanın en büyük tarih filozoflarından birisi olan *Oswald Spengler*, yazmış olduğu *Uygarlık Tarihi* kitabında bir genel teori geliştirmiştir. Kısaca uygarlıklar tekerliği

adı verilen Oswald Spengler'in görüşüne göre, dünya tarihinde her dönemde belirli uygarlıklar ortaya çıkarlar, gelişirler ve zaman içerisinde en güçlü bir aşamaya geldikten sonra sallanmağa başlarlar, güç kaybı bir noktaya geldikten sonra da grafik sürekli olarak aşağı doğru düşer. Bir büyük uygarlık temsilcisi olan imparatorluk ya da büyük devlet doyum noktasına gelerek sallanmağa başladı mı tekrar toparlanma şansı giderek azalır, sallanma duraksamaya, duraklama gerilemeğe ve en sonunda da düşüşe neden olarak büyük uygarlıkların sona erdiği görülmektedir.

Hun İmparatorluğundan başlayarak, tarihin her döneminde öne geçen büyük devletlerin ya da imparatorlukların tarihine bakıldığı zaman, Göktürk, Hazar, Selçuklu, Osmanlı, Roma, Bizans ve Britanya gibi kendi dönemlerinin önde gelen bütün büyük devletleri ya da süper güçleri böylesine bir süreçten geçerek, uygarlıklar çemberini tamamlamışlardır. Çember baştan çıkış ve ilerleme ile ortaya çıkarken, daha sonraki aşamalarda da duraklama, gerileme ve dağılma aşamalarıyla tamamlanmakta, belirli bir süre bütün dünyayı etkileyen bir uygarlığın temsilcisi olarak büyük devletler ya da imparatorluklar tarih sahnesinden çekilmek zorunda kalmaktadırlar. Oswald Spengler, bir tarih felsefecisi olarak bu genel durumu yerinde tespit ederek, medeniyetler tekerleği ya da uygarlıklar çemberi adı verilen teorisini ortaya koymuştur. Spengler'in bakış açısı ile bugünün süper gücü Amerika Birleşik Devletlerine bakıldığı zaman, büyük bir duraklama ve gerileme ile beraber yavaş yavaş tarih sahnesinden çekilmeyi de beraberinde getirecek derecede hızlı bir güç kaybının göze çarptığı görülmektedir.

Kendini bilen hiçbir Amerikalının görmek istemeyeceği ya da bir türlü kabul edemeyeceği Amerikan hegemonyasının gerilemesi, hem tarihsel bir sürecin sonu olarak ortaya çıkmakta, hem de yaşanan dönemin real politik bir ögesi olarak tartışma alanına girmektedir. Birinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkarak dünyaya yeni bir nizam vermek isteyen Amerikan gücü, savaş sonrası dönemde dünya hegemonyasını Britanya İmparatorluğunun elinden alırken, geleceğin dünya düzenini oluşturma doğrultusunda bazı ilkeleri cumhurbaşkanının ağzından açıklayarak bütün devletleri ABD öncülüğünde yeni bir dünya düzenine davet ediyordu. Savaş sonuçlarını hiç bir ülkenin kendi çıkarları doğrultusunda kullanmasına izin vermeyeceğini söyleyen Amerikan gücü, kendi çıkarları doğrultusunda bir yeni yapılanmayı on dört ilke olarak dünya kamuoyunun onayına sunuyordu. Yirminci yüzyılın ilk yarısında iki büyük dünya savaşının birbirini izlemesi eski dünya düzenine son verirken, imparatorluklar tarih sahnesinden çekilirken ve onların yerini tüm kıtalara yayılmış olan ulus devletlerin almasıyla beraber Amerika Birleşik Devletleri de bir dünya devletinin merkezi olabilme doğrultusunda önce Milletler Cemiyeti oluşumunu, ikinci dünya savaşı sonrasında da Birleşmiş Milletler örgütlenmesini uluslararası alana getiriyordu. Amerika Birleşik Devletleri kendi ülkesinde birlik ve bütünlüğü tam olarak sağlayınca, ikinci aşamada kıtasal hegemonyaya yönelerek kendi öncülüğünde Amerikan Devletler birliğini kurmuştur. Yirminci yüzyılın ilk yıllarından başlayarak denizlerdeki hegemonya düzenini İngilizlerin elinden alan ABD, İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru ikinci imparatorluğunu Normandiya çıkartmasıyla üzerine çıktığı Avrupa kıtası üzerinde kurmayı planlamış ve bu doğrultuda bir politika geliştirerek iki kutuplu dünya koşullarından yararlanarak, NATO baskısıyla Avrupa kıtası üzerinde de kendi hegemonyasını oluşturmuştur. Denizlerden sonra kıtalar üzerinde oluşturulan yeni imparatorluk, soğuk savaş koşullarında ikinci kıta olarak Avrupa üzerinde de bir hegemonya düzeni kurmuştur.

Bir kurşun atılmadan savaşı ve çatışmasız bir biçimde tasfiye edilen Sovyetler Birliği sonrasında, Amerikan hegemonyası bu kez üçüncü bir kıtasal alan olarak Avrasya bölgesinde yayılmağa başlanmıştır. Adriyatik denizinden Çin şeddine kadar uzanan bu büyük kıtasal alanda Amerika Birleşik Devletleri hegemonyayı eline geçirebilmek üzere birbirini izleyen bir çok girişimde bulunmuştur. Bu doğrultuda Amerikan girişimlerine haklı gerekçe yaratabilmek üzere hem haydut ülkeler listeleri ilan edilmiş, hem de bizzat ABD içi güçlerin örgütlemesiyle 11 Eylül saldırıları düzenlenerek, Avrasya bölgesinin kilit ülkeleri hedefe oturtularak saldırılara ve işgallere girişilmiştir. Özellikle Amerikan devletini ve toplumunu işgal eden Siyonist lobilerin, Büyük İsrail'i gerçekleştirme amacına dönük çeşitli oyunları ve senaryolarında, ABD hem siyasal hem de askeri gücü ile kullanılarak, dünyanın merkezi alanında yeni bir hegemonya düzeni kurulmak istenmiştir. Ne var ki, geçmişte yaşanan olaylar ve dünya tarihinin verdiği dersleri unutmayan dünya kamuoyu, bu tür çıkarıcı manüplasyon oyunlarına alet olmayarak gereken refleksleri göstermiş ve böylece böylesine tehlikeli hegemonya saldırılarına karşı güçlerin direnmesiyle dünya barışı korunabilmiştir.

Sovyetler Birliğinin dağıtılmasından sonra Demirperde gerisindeki ülkelere büyük bir çıkartma tezgâhlanmış ve bu eski sosyalist ülkeler batı emperyalizminin yeni sömürgelerine dönüştürölmek istenmiştir. İsrail'in peşine takılıp giden ve bütünüyle Siyonist politikalara kilitlenen Amerika Birleşik Devletli çok zor durumlarda kalmış ve hiç bir hukuk düzeni tanımayan savaş devleti İsrail'in haksız girişimleri ve saldırıları yüzünden bütün dünya ülkelerini karşısına almak zorunda kalmıştır. Birleşmiş Milletler gibi bir uluslararası örgütün hiç bir kararını dinlemeyen İsrail, ABD'yi de peşinden sürükleyince Amerikan uygarlığının sonuna gelinmiştir. Küçücük bir devletin oyuncağı olmaktan kurtulamayan ABD'nin süper güç olması ve dünyanın öncülüğünü yapması bu aşamadan sonra güçleşmiş ve tartışılmağa başlanmıştır.

Yeryüzüne egemen olan bütün büyük güçler, kendilerini dünyanın merkezine oturtuktan sonra, kendi çıkarlarına uygun düşen bir düzeni bütün ülkelere dayatırlar ve böylece hegemonya düzenlerini sürdürebilirler. Bu doğrultuda her büyük gücün bir dünya barışı düzeni olmuştur. Eski Latin dilinde barış anlamına gelen *Pax* sözcüğü burada kullanılmış ve her devletin barış düzeni bu kavram ile ifade edilmeğe çalışılmıştır. *Pax Romana*, *Pax Bizantica*, *Pax Ottomana* ve *Pax Angilica* gibi birleşik kavramlar, dünya imparatorluklarının bütün ülkelere kendi güçleri aracılığı ile kabul ettirdikleri yeni düzenlerin adı olmuştur. Tarihsel süreç içerisinde bütün imparatorluklar kendi adlarını taşıyan barış düzenlerini dünya ülkelerine kabul ettirirken, Amerika Birleşik Devletleri de Birinci Dünya Savaşı sonrasında cumhurbaşkanı aracılığı ile ondurt maddelik *Pax Americana'yı* tüm dünyaya kabul ettirmek için dayatmıştır. Yirminci yüzyıl ABD üstünlüğü ile geçerken, Amerikan barışı soğuk savaş yılları boyunca bütün dünyada uygulanmağa çalışılmıştır. ABD bu doğrultuda kendi adı altında bir dünya ordusu kurarak ikiyüz den fazla askeri üs aracılığı ile küresel güvenliğı kendi gücü çerçevesinde gerçekleştirmeğe çaba göstermiştir. İkinci dünya savaşının mutlak hakimi olan ABD aynı biçimde bütün dünyanın da kesin egemeni olmak için uğraşmıştır. Ne var ki, sosyalist blok ile beraber dünya devletleri de bir üçüncü dünya dayanışması oluşturarak böylesine bir emperyal hegemonya dayatmasına karşı çıkmışlardır. Amerikan kıtasını tam olarak ele geçirdikten sonra, okyanuslar üzerinde üstünlük sağlayan ABD, Normandiya çıkartması sonrasında Avrupa kıtasını da NATO aracılığı baskısı altına alınca, Türkiye'ye de bir emperyal güç olarak girmiştir. Askeri örgütlenmeye paralel olarak sivil kadroları da kendi

politikaları doğrultusunda yetiştiren Amerikan emperyalizmi açık ve gizli yapılanmalar aracılığı ile Türkiye'yi içeriden ele geçirerek, merkezi coğrafyada bir askeri üs konumunda kullanmağa ve Türkiye üzerinden İsrail'i korumağa öncelik vermiştir. Türkiye, Pax Americana ile karşı karşıya kaldığını zannederken, bunun üzerinden üç yüz yıllık Siyonizm'in Pax İsrailica dayatması ile karşı karşıya kalınca bocalamış ve bu yüzden ciddi istikrarsızlıklar birbirini izlemiştir. Türkiye-ABD ilişkilerinin görünmeyen aktörü İsrail bütün gücü ile öne çıkınca, ABD'nin İsrail'i değil ama İsrail'in Amerika Birleşik Devletlerini yönlendirdiği anlaşılmış ve böylesine olumsuz bir durumda Amerikan üstünlüğünün sona ermesine neden olmuştur.

Dünya kamuoyu, İsrail gibi küçük bir ülkeyi kontrol edemeyen bir büyük devlet olarak ABD'nin artık süper güç kimliğini koruyamayacağını, bu nedenle de bir asır önce ilan edilen Pax Americana döneminin bittiğini görmüştür. Amerikan güvenliğini en çok tehdit eden Siyonist örgütlerin güdümündeki lobiler ABD politikasının belirlenmesinde önde gelen bir yere sahip olunca hem Amerikan devleti hem de Amerikan halkı, ABD öncülüğünde yürütülen küresel politikaların belirlenmesinde geri planda kalmışlardır.

ABD'nin kurulmasını sağlayan İngiliz imparatorluğunun yerini alan Amerikan hegemonyasının bir asır sonra yirmi birinci yüzyılda da devam edebilmesi için mücadele edilirken, ABD'nin sırtından bir Siyonist dayatmanın gündeme gelmesiyle bütün hesaplar altüst olmuş ve Amerika artık eskisi gibi dünyayı yönetemez bir konuma sürüklenmiştir. Bugün ABD üstünlüğü devam ediyor görünmesine rağmen, Amerikanın artık dünya sorunlarını tek başına çözemediği ve eskisi gibi sözünü dünya devletlerine geçiremediği görülmektedir. Böyle bir aşamada da, Amerikan toplumu Post-Amerikan dünyayı tartışır bir konuma gelmektedir. Fareed Zakaria, kitabının adını doğru belirlerken, geleceğe dönük bir süreçte artık ABD'nin dünyayı eskisi gibi yönlendiremeyeceği gerçeğini açıkça dile getirmektedir. Yirminci yüzyılın sonuna kadar insanlığın gelmiş olduğu en üst düzeydeki gelişmişlik çizgisini temsil eden Amerika Birleşik Devletlerinin içine girilen yeni yüzyılda bu konumunu yitirdiği görülmektedir.

En üst düzeyde teknolojiyi ve bilgi birikimini bu yüzyılın başlarına kadar temsil eden Amerika Birleşik Devletlerinin, yeni dönemde İsrail'in örgütlü güçlü lobileri aracılığı sahip olduğu bilgi ve teknoloji düzeyinin gerisinde kalmağa başladığı gözlemlenmektedir. İsrail en üst düzeyde teknolojik bilgiyi Rusya, Çin ve Hindistan ile paylaşırken bir anlamda ABD'ye meydan okumakta ve kendisinin merkez olacağı bir Büyük İsrail devletini Orta Doğu'nun kutsal ilan edilen toprakları üzerinde gerçekleştirmeğe çalışmaktadır. ABD bu süreci önleyemediği noktada geri kalmağa başlamış, merkezi coğrafyadaki konumunu çok iyi kullanan İsrail yeni büyük devletler ile paslaşarak, ABD sonrası dünyanın temellerini kendi öncülüğünde atmaktadır. Her aşamada ABD'yi zor durumda bırakan ve Birleşmiş Milletler kararlarını hiç dinlemeyen İsrail, bu tavırlarıyla Amerika sonrası dünya düzeninin de öncülüğünü de yapmakta, kendi oluşumuna en büyük desteği veren ABD'ye bir anlamda en büyük kazığı atmaktadır.

Siyonizm küresel alandaki güçlü örgütlenmesiyle, Amerika sonrası dünya için İsrail merkezli bir Pax İsrailica'yı bütün dünyaya dayatırken, her türlü teknolojik ve ekonomik üstünlük ile beraber, her türlü terör ve savaş senaryolarını da uygulamaktan çekinmemekte ve böylece Amerikan üstünlüğünün sona ermesine giden yolu açmaktadır. Sovyet sonrası dönemde, dünya iki kutuplu yapıdan ABD

öncülüğünde tek kutuplu bir yapılanmaya doğru sürüklenirken, İsrail sürekli olarak oyunbozanlık yapmış kendisini var eden ABD üstünlüğünü destekleyeceğini, bu süper gücü kendi gelecekteki hegemonya düzeni için kullanmaktan çekinmemiştir. Zakaria kitabında, ABD döneminin sona erişini anlatırken, konuya dünya ülkeleri gibi İsrail merkezli bakmamış ama bir Amerikan vatandaşı olarak, batının dışında yükselen ve gelecekte dünyanın yeni büyük kutup merkezleri olacak güçler ve büyük devletler açısından bakmıştır. Yahudi sermayesinin egemen olduğu basın grubunda çalışırken, Türkiye’de olduğu gibi İsrail’i görmezden gelmek bir kural haline geldiği için, Fareed Zakaria’da daha çok ABD’yi geride bırakacak derecede güçlü olan doğunun büyük devletleri açısından konuya yaklaşmıştır. Küreselleşmenin başlangıcında dünyayı Amerikan yetkilileri batı ve batının dışında kalanlar olarak ikiye ayırırken, ABD üstünlüğünün önünü açarak küresel alanda bu gerçeği bütün devletlere mutlak olarak kabul ettirmek istiyorlardı. Ne var ki, merkezi coğrafyada İsrail politikalarına kilitlenen ABD, bu doğrultuda Sırbistan’dan Afganistan’a kadar uzanan Avrasya coğrafyasında saldırganlığa yönelen Amerikan devleti bir anlamda kendi sonuna hazırlayan girişimlere de alet olmaktan kurtulamamıştır. Özellikle Irak’a yönelik sürdürülen haksız savaş ve milyonlarca insanın katline yol açılması, moral açıdan ABD üstünlüğünün sonu olmuştur.

Amerika Birleşik Devletleri bir süper güç olarak, hiç bir uluslararası örgütü dinlemeyince ve dünya ülkelerini haydut ilan ederek sürekli bir saldırı düzenine yöneldikçe, kendi kurduğu düzene gene kendi elleriyle son vermiştir. Kısa bir zaman dilimi içerisinde bu kadar çok hukuk ve ahlak dışı girişimi kendi politikası olarak dünya gündemine getiren ABD bir anlamda intihar ederek kendi gücüne dayanan uluslararası düzenin sona ermesine neden olmuştur. Dünya tarihi incelendiğinde kendi imparatorluk düzenini kurmuş olan hiç bir süper gücün, ABD’nin içine düşmüş olduğu çelişkili bir duruma sürüklenmediği, kendi kurmuş olduğu uluslararası düzene gene kendi elleriyle son verdiği görülmemiştir.

ABD gibi bir süper gücü kendi oyuncağı durumuna düşüren Siyonist lobilerin, bir anlamda bindikleri dalı keserek, İsrail devletinin kurulmasını sağlayan Amerika Birleşik Devletleri’nin sonunu hazırladıkları yaşanan olayların birbirini izlemesiyle iyice ortaya çıkmıştır. Kendilerini yeni muhafazakâr ilan eden cılgın siyasetçi kadrosunun ABD devletinin içine sızarak Neo-conservatizm’i bir devlet politikası haline getirmeleri yüzünden, Amerikalıların bütün dünya ülkeleriyle karşı karşıya geldikleri görülmektedir. Her şeyin bir sonu olduğu gibi altın çağlarda bir süre sonra sona ermektedir. İsrail bu açıdan Amerikan altın çağına son veren oluşumları gündeme getirerek, Amerika sonrası dünyaya giden yolu açmaktadır. Belirli alanların önde gelen uzmanları, iki yıl önce üçüncü dünya savaşı çıkartmak için uğraşan Siyonist lobilerin bu doğrultuda ABD’ye baskı yapmalarıyla ekonomik krizin yapay olarak çıkartıldığını açıkça belirtmektedirler. Tamamen yapay olarak savaş isteyen Siyonist lobiler aracılığı ile çıkartılmış olan ekonomik krizin Amerikan Devletinin çöküşünün başlangıcı olduğunu, bu kriz döneminde yüzden fazla bankayı devletleştirmesine rağmen ABD’nin çöküşünün kaçınılmaz bir biçimde gerçekleşeceğini birçok uzman dile getirmektedir. Yirmi birinci yüzyılda, akıl, hukuk ve ahlak dışı politikalara alet olan hiç bir süper gücün dünyayı yönlendiremeyeceğinin artık iyice görülmeğe başlanması da, İsrail politikalarına kilitlenmekten kurtulamayan ABD’nin süper güç konumunu yitirmesine yol açacağını açıkça ortaya koymaktadır.

Zakaria kitabında acı gerçekleri dile getirirken nispeten, daha yumuşak bir dil kullanarak ABD’nin çöküşünü daha çok dış unsurlara bağlamağa çalışmaktadır.

Özellikle, Rusya, Çin, Brezilya ve Hindistan gibi ülkelerin yeni büyük güçler olarak devreye girmesiyle Amerikan üstünlüğünün sona ereceğini, küreselleşme döneminde tek kutuplu olamayan yenedünya düzeninin kaçınılmaz bir biçimde çok kutuplu bir yapılanmaya doğru gideceğini ve yeni dönemde batılı olmayan bir dünyanın ortaya çıkacağını dile getirmektedir. Batı üstünlüğünün sona ermesi, batı bloğunun önderi olarak ABD hegemonyasının da tasfiyesi anlamına geleceğini, Amerikanın bu doğrultuda yeni büyük güçler tarafından çok ciddi bir meydan okuma ile karşı karşıya olduğunu, ABD'nin böylesine bir mücadeleden tek başına galip çıkamayacağını, yeni kutup başı büyük ülkeler arasındaki çekişmenin sonunda dünyayı çok kutuplu yeni bir yapılanmaya götüreceği için ABD sonrası bir döneme kendiliğinden geçileceğini, yazar uygun bir dil ile anlatmaktadır.

Amerikan gücünün İngiltere üzerinden nasıl ortaya çıktığını inceleyen yazar, ABD'nin İngiliz imparatorluğu sonrasında uzun bir koşuya çıktığını ve bunun sonucunda yorgun düştüğünü, yavaş yavaş bir şey yapmaması politikasına doğru bir kaymanın toplumda öne çıktığını anlatmaktadır. ABD'nin üstünlüğünü kaybetme sürecinden kurtulabilmesi için Amerikalıların ülke ve devletlerinin var olma amacını yeniden düşünmeleri gerektiğini, rekabetin görüntülerinin ihmal edilmemesini, bu kez durumun eskisinden çok farklı olduğunu ve yeni dönem için yepyeni kurallara gerek olduğunu, Britanya'nın izlediği yolun koskoca imparatorluğun dağılmasına yol açtığı için izlenmemesi gerektiğini ama güçlü bir merkezi devlet kuran Alman devletinin kurucusu Bismark'ın izinden gidilmesi gerektiğini, İngiliz dengeliğinin bir işe yaramadığını ama Bismark'ın büyük güçlerle anlaşarak yoluna devam etmesinin daha gerçekçi bir yol olacağını yazar ileri sürmüştür. Olaylar karşısında asimetrik düşünmenin daha yararlı olacağını ve kesinlikle meşruluktan sapılmaması gerektiğini, aksi takdirde çok ciddi karışıklıkların ortaya çıkabileceğini de kitabın son bölümlerinde anlatmaktadır. Asya'nın büyük dev ülkelere karşı Afrika'nın Nijerya'sı ve Güney Afrika'sı ile devreye girebileceğini, Amerika'nın yenedünya dengelerinde bu ülkelere de dikkat etmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Ekonomik krizin beraberinde getirdiği çöküş senaryolarının giderek daha etkili bir biçimde tartışıldığı Amerikan kamuoyunda, bir kışkırtıcı yayın olarak Zakaria'nın kitabı kimsenin söyleyemediği bir gerçeği açıkça itiraf etmektedir. Dünya artık Amerikan hegemonyasından çıkarken çok kutuplu bir yapılanmaya doğru gitmekte ve böylesine dönemeçte ABD Çin, Rusya, Brezilya ve Hindistan gibi ülkelerin tehditleri ile karşı karşıya kalmaktadır. ABD bunun üzerine beş-altı büyük kutuplu çekişme ile uğraşmak yerine Türkiye, Endonezya, Güney Afrika, Nijerya, Meksika gibi orta büyüklükteki ülkeleri de işin içine sokarak, daha çoklu bir yapıyı G-20 çatısı altında oluşturarak, kendisini tehdit eden büyük ülkeleri gene kendi kontrolü altında tuttuğu ülkeler ile dengelemeğe çalışmaktadır.

ABD rakiplerini ortak bir çatı altında toplarken, orta boy ülkeler ile sayıyı artırarak çokluk içinde yeni dengeleri G-20 yapılanması doğrultusunda aramağa devam etmektedir. Ne var ki. ABD'nin güney eyaletlerinin İspanyolca konuşarak Meksika'ya doğru kayması, kuzeyin zengin eyaletlerinin ise Kanada ile yakınlaşarak yeni bir kıtasal konfederasyon arayışı içine girmeleri, İsrail'e göç etmeyen Amerikan Yahudi lobilerinin Alaska merkezli yeni bir Kuzey Amerika yapılanması arayışına yönelmeleri sürecinde, ABD'nin kendi iç bütünlüğünü korumakta giderek zorlanacağını göstermektedir. Utah eyaletinin bir Mormon devletine dönüşmesi, ABD eyaletlerinin de modaya uyarak alt kimlikli yerel yapılanmalara yönelmesini gündeme getirmektedir. Şirketlerin dayattığı küresel emperyalizm alt kimlikleri

hortlattıkça eyalet devletlerinde yerel kimlik oluşumu sürecini öne çıkarmaktadır. Bu aşamada Utah örneğinden sonra, ABD'ye Avrupa'dan göç eden Avrupalıların da İtalyan, İrlanda, Alman ve benzeri alt kimlikli toplulukların belirli eyaletlerde toplanmalarına neden olmakta ve böylece alt kimlikler öne çıkarken Amerikan kimliği giderek kaybolmaktadır. Yeni dönemde, Amerikan eyaletlerindeki alt kimlikçi oluşumlarda ABD'nin çöküşüne ve içeriden dağılmasına neden olacak gibi görünmektedir. Amerika'daki Almanların Kaliforniya'da toplanarak bağımsız devlet ilan etmeğe çalışmaları da bu durumun bir başka göstergesidir. Texas eyaletinde ise bağımsızlık ilanına hazırlanan 5 çayı mitingleri sürekli olarak yapılmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri hem içeriden hem de dışarıdan birçok tehdit ile karşı karşıya kaldığı bu aşamada, artık dünyayı eskisi gibi yönlendirememektedir. Kendi ülkesine sahip çıkamayan, eyaletleri arasında giderek ayrılık tohumları öne çıkan bir devlet olarak ABD giderek kendisini yönetmekte zorlanırken, artık eskisi gibi dünyayı yönetmesi beklenemez. Fareed Zakaria bu durumu tanınmış bir gazeteci olarak son kitabı ile ortaya koymuştur. Post-Sovyet dönemden sonra dünya şimdi de post-Amerikan bir döneme doğru hızlıca sürüklenmektedir.

Bu gerçeği bütün dünya ülkeleri gibi Türkiye'de yerinde görerek ona göre hareket etmelidir. Yeni dönemde bütün dünya ülkeleri kendi başlarının çaresine bakmağa çalışırken, Türkiye'nin hala eskisi gibi bir Amerikan sömürgesi olarak hareket etmesi beklenemez. Artık ABD hegemonyası geride kalırken, bütün dünya bir post-Amerikan döneme doğru hızlıca sürüklenmektedir. ABD'nin dümen suyunda girerek Türk toplumunu esir almağa çalışan neoliberrallerin ileri sürdüğü gibi yeni dönemde bir post-Kemalizm değil ama bir post-Amerikanizm yaşanacaktır. Amerikancı neoliberraller post-Amerikanizm'i gizlemek için her fırsatta post-Kemalizm'i gündeme getirerek eskisi gibi Türkiye'yi gene bir Amerikan sömürgesi doğrultusunda yönlendirmeğe çalışmaktadırlar.

Yaşanan olaylar bir kez daha antiemperyalist ulusalcı önder Atatürk'ü haklı çıkarmıştır. Ulusal bir kurtuluş savaşı sonucunda ortaya çıkan antiemperyalist ve ulusalcı bir akım olarak Kemalizm son gelişmelerle bir kez daha doğrulanmıştır. Bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti yaşadıkça yeni dönemde bir post-Kemalizm olmayacak ama güncellenen Kemalizm, Türk halkına ve bütün Avrasya ülkelerine yön gösterecektir. Ne var ki, eski gücünü yitiren ABD bir post-Amerikanizm'in içine doğru sürüklenerek, içinden çıkılmaz bir kaosa düşerek bir iç çatışma ve çekişme yaşayacak ve bunun sonunda belki de dağılacaktır. Post-Amerikan dönemde yenedünya düzeni kurulurken, Güncel Kemalizm Türkiye ile beraber bütün Türk ve İslam dünyasına yön göstermeğe devam edecektir. Yeni dönemde, Post-Kemalizm olmayacak ama Post-Amerikanizm, Amerika Birleşik Devletlerini dağılmağa doğru sürükleyecektir. Küreselleşme politikaları, Avrasya stratejisi ve Büyük Orta Doğu projesi iflas eden ABD'nin, içe dönük bir hesaplaşmaya sürüklenmesi kaçınılmazdır. ABD kendi içine dönerken, Kemalist Türkiye bölgesinde merkez ve model ülke olarak önemli bir boşluğu doldurarak dünya barışına katkıda bulunacaktır.

Genel kültür babından tarihi bilgiler...

Sadık Gültekin

<https://www.ntv.com.tr/yazarlar/sadik-gultekin/genel-kultur-babindan-tarihi-bilgiler>,

STALİN'İN OĞLU...

Stalin'in büyük oğlu Yakov Dzhugashvili...

1941'de Almanlar tarafından esir alınır...

Stalin, oğlunun yakalandığını...

Almanlar ona fotoğrafını yolladığında öğrenir...

Stalin...

"Salak kendini vurmayı da mı becerememiş, korkaklar gibi teslim olmuş" şeklinde söylenir...

Savaşın sonlarına doğru...

Almanların...

Stalin'in oğlu ile Stalingrad'da esir düşen bir Alman mareşali takas etmek istedikleri...

Stalin'in ise...

'Bir ere karşılık bir mareşali asla takas etmem' şeklindeki ifadesi...

Kulaktan kulağa yayılır...

Yakov Dzhugashvili...

Esir kampında...

Vurularak öldürülür...

Dikenli tellere asılı haldeki fotoğrafı...

Stalin'e gönderilir!

PAVLOV'UN KÖPEKLERİ!

Sovyetler'in Alman direnişi...

Takdire şayandır...

Nazi ordusunun yolu üzerinde bulunan köylüler...

Neleri varsa...

Yakıp yıkıp giderler...

Geride sadece enkaz bırakırlar...

Almanlar...

Kilometreler boyunca...

Hiçbir şey bulamadan ilerlemek zorunda kalır!

Rus askerleri...

Aç bırakılan köpeklerle...

Tankların altında yemekler vermiş...

Eğitimleri sırasında bu şekilde şartlanan köpekler...

Alman tanklarını gördüğünde...

Sinyal uyarısının cazibesiyle...

Tanklara doğru fırlar...

Köpekler tanka ulaşınca da...

‘Buum!’

Bu şekilde Alman ordusu çok fazla zayıf vermiş...
Stalingrad ve Kursk savaşlarında...

Bu metodla...

En az 25 Alman tankı yok edilmiş!

7 CÜCELER...

19 Mayıs 1944...

Transilvanya’dan bir grup Yahudi toplanır...

Polonya’daki ölüm kampı Auschwitz’e getirilir...

Bu katilede...

Dikkat çeken yedi kişi vardır!

Bu yedi kişi...

On kişilik Ovitz ailesinin...

7 cüce bireyidir...

‘Guliver’in Seyahatleri’ndeki Liliput ülkesinden esinlenerek tiyatro grubu kuran
cüceler...

Çeşitli yerlerde sahne alarak geçimlerini sağlıyordu...

7 cüceler...

Hemen SS subaylarının dikkatini çeker!

Onlar...

‘Ölüm Meleği’ Dr. Mengele’nin tam aradığı kişilerdir!

Mengele...

2 milyon kişinin insanlık suçu işlenerek öldürülmesinden sorumlu tutulan...

İlginç ve saçma tezleri olan bir Nazi doktoru...

İrkların zaman içinde biyolojik olarak farklılaştığını ve bozulduğunu savunur...

Yahudi ırkının da...

Gün geçtikçe bozulduğunu...

Fiziksel olarak bozuk bir ırk olduğunu ispatlamaya çalışıyordu...

Mengele...

Yapacağı deneylerle...

Cüceliğin Yahudilerde genetik olduğunu ispatlamaya çalışır...

Cüceler için Mengele...

Aslında bir melekti!

Mengele, onları krematoryumlardan kurtaran yegane kişiydi...

Çünkü onlar kobaydı...

Kolay harcanamazlardı!

İstirap dolu deneyler...

Aşağılayıcı durumlar olsa da...

Tüm bunlar en azından onların hayatta kalmasını sağlıyordu...

İlginçtir...
Mengele ile cüceler arasında duygusal bir bağ bile kurulur...
Mengele...
Cücelerin en küçüğüne...
Kampta öldürülen çocuklardan kalan oyuncakları veriyordu...
Cücelere hiç kızmıyor, bağırıyordu...
Sinirlendiği zamanlarda...
Sakinleşmek için cücelerin yanına gelirdi...
On binlerce kişinin ölümünden sorumlu olan...
Saf ari ırkı yaratmanın formülünü arayan...
Bu uğurda nice canları yakan Mengele...
Cücelere karşı farklı davranıyordu...

Bu ilişki...
Sovyetlerin Auschwitz'e gelip...
Kampta bulunanları kurtardığı tarihe kadar devam eder...
Naziler ve Mengele...
İki milyondan fazla insanı ölüm bloğuna gönderdi...
Lakin...
7 cüceler kurtuldu!

Sovyetler onları kurtardı...
Sonradan İsrail'e göçtüler...
Hayatlarını orada devam ettirdiler...
7 cücelerden en son kalanı...
2001 yılında vefat etti...
Son cüce...
Mengele hakkında şu ifadeyi kullandı:
"Ben o iblis sayesinde hayatta kaldım!"

Merkez Bankası rezervlerindeki düşüş ne anlama geliyor?

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-56698900>

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın (TCMB) net döviz rezervleri 10,7 milyar dolara geriledi. Reuters haber ajansı bunun 2003'ten bu yana en düşük seviye olduğunu aktarıyor.

Ankara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Yalçın Karatepe net rezervlerin, döviz kurlarındaki ani artışlar gibi karşılaşılabilecek iç ve dış şokların yarattığı olumsuzlukları gidermek için kullanıldığını söylüyor. Rezervlerin bir diğer işlevi de uluslararası finans çevrelerinin ülkeye olan güvenini yüksek seviyede tutmak

Prof. Karatepe yeterli net rezerve sahip olmayan Merkez Bankası'nın, piyasaya müdahale imkanının azaldığını anlatıyor:

"Siz müdahale etme imkanına sahip değilseniz bu durumda koskoca Türkiye'yi piyasa koşullarıyla baş başa bırakmış olursunuz, o da ciddi sorunlara yol açabilir.

"Merkez Bankaları aslında piyasaların büyük abisidir. Büyük abi nedir? Her zaman desteğini alabileceğimizi bildiğimiz kişidir. Ama o abinin o desteği verebilmesi için yeterli imkanının olması lazım. O da zordaysa size destek olamaz."

Karatepe, bir ülkenin ideal koşullarda kısa vadeli borçları kadar rezervinin olması gerektiğini fakat TCMB'nin rezervlerinin güven veya şoklara karşı koruma sağlayacak bir miktarda olmadığını söylüyor:

"Türkiye'nin kısa vadeli dış borcu 140 milyar dolar. Bunların bir yıl içinde ödenmesi gerekiyor.

"Hiçbir yerden para bulamazsak Merkez Bankası'ndan döviz alıp ödeyebiliriz diye düşünüyoruz normalde. Ama Merkez Bankası rezervinin bunu karşılama ihtimali bile yok. Hatta cari işlemler açığından ortaya çıkan eksikliği de giderecek kadar rezervi olmadığı için bu durum bizi kırılgan ve riskli hale getiriyor."

Merkez Bankası'nın mevcut rezervlerinin bir kısmı da swap anlaşmalarından oluşuyor. Bu anlaşmalar kapsamında TCMB bankalardan veya yabancı ülkelerin merkez bankalarından döviz alarak, karşılığında TL veriyor.

Çin ve Katar ile yapılan swap anlaşmalarının miktarı 17 milyar dolar civarında. Bu TCMB'nin net döviz rezervlerinden daha az. Bunlara TCMB'nin Türk bankalarıyla yaptığı swap işlemlerini de ekleyince Merkez Bankası'nın swapları 60 milyar dolara yaklaşıyor.

Bu işlemlerin bir özelliği, vadeli olmaları. Yani belli bir sürenin sonunda taraflar birbirlerine paralarını iade etmek veya sözleşmeyi uzatmak için uzlaşmak zorunda.

Prof. Karatepe, TCMB'nin diğer ülkelerle swaplarının Türkiye gibi bir ekonomi için büyük bir miktar sayılamayacağını söylüyor fakat bir uyarı da yapıyor: Bu paralar da siyasi ilişkiler çerçevesinde Türkiye'ye sağlandı. Katar'dan 15 milyar doları hatırlıyorum, kurlarda çok ciddi bir hareket olduğunda alındı, rezervler de yetersizdi. Katar'a gidilip rica edildi 'Bizimle swap anlaşması yapın' diye." Rica ederek bulduğunuz imkanlar sizin başka alanlarda da taviz vermenize yol açabilir."

İstanbul Üniversitesi'nden Doç. Dr. Zahide Ayyıldız Onaran ise swap anlaşmalarının vadesi dolunca ödenmesi gereken borçlar olarak düşünülmesi gerektiğini anlatıyor ve merkez bankalarının rezervlerine swap anlaşmalarını çıkararak bakmanın anlamlı olduğunu ekliyor:

"Bu anlaşmalar bir anlamda kredi maliyetini azaltmak, uluslararası kurumlardan kredi talep etmemek ve ekonomi ile ilgili negatif görüntü vermemeye çalışmak için kullanılıyor. Yani merkez bankaları swapı ülkenin özellikle de Covid-19 dönemi

yüzünden ödeyemediği döviz borçlarını kredi almadan ödeyebilmek için kullanmaktadır."Bunu söyle düşünebiliriz. Elinizdeki paradan bahsederken bankadan aldığınız krediyi işin içine katamazsınız. Çünkü bir süre sonra onu faiziyle geri ödemekle yükümlüsünüz. Swaplar da benzer özelliktedir."

Net döviz rezervlerinin 2003 seviyesine gerilemesi Türkiye'nin nasıl bir durumda olduğunu gösteriyor?

Prof. Karatepe Türkiye'nin 2001'de çok ciddi bir ekonomik kriz yaşadığını hatırlatıyor ve "O dönemde Türkiye'nin gayri safi yurtiçi hasılası şimdikinın üçte biri civarındaydı. Dolayısıyla bu ölçekteki bir ekonominin yaklaşık 750 milyar dolarlık yurtiçi hasılası olduğunu düşünürsek, ciddi şekilde daha geride olduğumuzu da görürüz" diyor.

Doktora tezini merkez bankalarının bağımsızlığı üzerine yazan Doç. Ayyıldız Onaran, rezervlerin düşmesinde yanlış politikaların etkili olduğunu söylüyor. Merkez Bankası'nın bağımsızlığının engellenmesi, faizi düşük tutma çabası, üretim kapasitesindeki azalış ve uluslararası alanda kredibilite sorununun birleşerek bugünkü tabloya yol açtığını anlatıyor.

Peki bir Merkez Bankası'nın kasasına döviz nasıl girer ve çıkar?

Prof. Karatepe döviz girişlerini "Merkez bankaları ihracat yapan şirketlerin yurt dışındaki alacaklarına karşılık kredi verebiliyor, yurtdışından borçlanabiliyor, Hazine yurtdışından borçlanarak Merkez Bankası'na aktarabiliyor veya TCMB piyasadan döviz alabiliyor" diye anlatıyor. Fakat son yöntem, döviz fiyatlarını yükseltme ihtimali nedeniyle son dönemde tercih edilmiyor.

Merkez Bankası'ndan döviz çıkışı ise TCMB'nin veya Hazine'nin döviz borçlarını ödemek veya piyasaya döviz satmak şeklinde oluyor. Birkaç yıl önceye kadar TCMB piyasaya döviz satmak için ihaleye çıkıyor ve gelen tekliflere göre döviz satın karşılığında TL alıyordu.

Fakat Prof. Karatepe 2016'dan itibaren, "TCMB piyasaya müdahale ediyor" algısı oluşturmamak için bunu yapmadığına dikkat çekiyor.

Muhalefetin '130 milyar dolarlık rezerv nerede?' eleştirisi

Karatepe, Merkez Bankası'nın bunun yerine kamu bankaları üzerinden satış yaptığını, bu uygulamanın resmen takip edilemediğini ve bugüne kadarki usule uygun olmadığını söylüyor. Muhalefetin son dönemde "130 milyar dolarlık Merkez Bankası rezervi nerede?" diye sormasının altında da bu neden yatıyor.

Prof. Karatepe, "2020'nin Haziran ve Temmuz aylarında, salgının belirgin etkisinin olduğu dönemde ABD doları 6,80 seviyesinde iki ay boyunca yatay seyretti. Bu çok olağandışı bir durumdur" diyor ve ekliyor:

"Piyasa koşullarına bakıyorsunuz, gelişmelere bakıyorsunuz, kurların o seviyede kalması, özellikle Türk lirasına reel negatif faiz verildiği bir dönemde bu ancak döviz satışıyla mümkün olabilirdi.

"Sonunda ne oldu? Hem kurlar yükseldi, hem faiz yüzde 19'a çıktı. O kadar döviz rezervini heba etmenin bu ülkeye kattığı bir şey olmadı."

Bu tabloda Merkez Bankası döviz rezervlerini nasıl artırabilir?

Üniversitede para politikası ve merkez bankacılığı üzerine yüksek lisans dersleri veren Doç. Ayyıldız Onaran, ilk adımın Merkez Bankası'nı bağımsız kılmaktan geçtiğini söylüyor. Ayyıldız Onaran, TCMB'nin bağımsızlık konusunda yaşadığı sıkıntılar nedeniyle istikrarlı ve doğru hamleler yapamadığını aktarıyor.

Çelişkili politikaların bırakılıp yanlışlarda ısrar edilmemesi gerektiğini belirten Ayyıldız Onaran, TCMB'nin temel amacı olan fiyat istikrarını sağlamaya odaklanması ve hem ülke içinde hem uluslararası alanda güven aşılayacak adımlar atması gerektiğini vurguluyor.

Prof. Karatepe ise mevcut yönetimin bu yönde bir adımı olmadığı görüşünde: "Şu anda rezervlerde bir sorun olmadığı algısı vererek piyasayı yatıştırmaya çalışıyorlar ama piyasa olup biteni çok net bir şekilde görüyor."

<https://www.trthaber.com/haber/infografik/ukraynada-krizin-son-perdesi-donbas-569476.htm>

Fizikçilere göre, doğadaki 5. temel kuvvete ilişkin 'güçlü kanıtlar ortaya çıktı'

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-56673648>

ABD'de bilim insanları, yapılan bir deneyde küçük bir atom altı parçacığın bilinen fizik yasalarına uymadığını açıkladı. Fizikçiler bu durumun doğadaki beşinci temel kuvvetin kanıtı olduğunu söylüyor.

ABD'nin Illinois eyaletindeki Batavia şehrinde, Fermi Ulusal Hızlandırıcı Laboratuvarı'nda (Fermilab) gerçekleştirilen "Muon g-2" adlı deneylerde atom altı parçacık olan müonların davranışı incelenerek fizikte yeni olayların işaretleri araştırılıyor.

Fermilab, Twitter'da yaptığı duyuruda, "Muon g-2 deneyinin ilk sonuçlarının yeni fizik kanıtlarını güçlendirdiğini duyurmaktan heyecan duyuyoruz" ifadelerini kullandı.

Muon g-2 deneyinin Eş Sözcüsü ve İtalyan Ulusal Nükleer Fizik Enstitüsü'nden fizikçi Graziano Venanzoni, "Bugün sadece bizim değil, tüm uluslararası fizik camiasının uzun zamandır beklediği olağanüstü bir gün" dedi.

Fizikçiler, söz konusu deneylere ait sonuçların, kozmosun doğası ve evrimi için hayati önem taşıyan, henüz bilim tarafından bilinmeyen madde ve enerji formlarını işaret edebileceğini öne sürüyor ve deneylerin ispatlanması durumunda fizik yasalarının tamamen değişebileceğini ifade ediyor.

Buzdolabına yapıştırılan magnetlerden sektirilen basketbol topuna kadar fiziksel kuvvetler hayatımızın her alanında yer ediniyor.Bilim, her gün tecrübe ettiğimiz bu fiziksel kuvvetleri dört kategoride sıralıyor: Kütle çekim, elektromanyetizm, baskın ve zayıf nükleer kuvvetler.

Öte yandan dünyamız atomdan bile küçük yapı taşlarına sahip. Bu atom altı parçacıkların bazıları daha da küçük bileşenlerden oluşuyorken, bazıları ise hiçbir temel parçacığa ayrılamıyor.

Kozmik ışınların Dünya atmosferine çarptığında doğal olarak meydana gelen müon da bu temel parçacıklardan biri. Elektrona benzer, ancak elektrona göre 200 kat daha ağır.

Fermilab deneylerinde, müonlar 14 metrelik bir halka etrafına gönderiliyor ve ardından da bir manyetik alan uygulamasına tabi tutuluyor. Standart Modelde [Evrenin yapı taşlarının nasıl davrandığını açıklamak için yaygın olarak kabul edilen mevcut teori] kodlanmış mevcut fizik yasalarına göre bu deney, müonları belirli bir oranda titreşime sokmalı.

5 SORUDA

Rusya-Ukrayna krizi

15 Şubat 2020 itibarıyla Ukrayna ordusundan 4 bin 100, ayrılıkçılardan 5 bin 650, 3 bin 350 de sivil olarak 13 binden fazla kişinin hayatını kaybettiği çatışmalar halen sürüyor

1

RUSYA İLE UKRAYNA ARASINDAKİ SORUNUN TEMELİ NEDİR?

Rusya yanlısı Devlet Başkanı Viktor Yanukoviç, Ukrayna'nın Batı'ya yönelmesini engellemek için 2013'te AB Ortaklık Anlaşması'nı askıya aldığını açıkladı

Bağımsızlık Meydanı'nda aylarca toplanan binlerce Batı yanlısı, Yanukoviç'in kararını protesto etti. Olayların kontrolden çıkması üzerine Yanukoviç, Rusya'ya kaçmak zorunda kaldı

Olaylar Kırım ve Donbas'a sıçradı. Kırım, Rusya tarafından yasa dışı ilhak edildi. Ukrayna'nın doğusundaki şehirlerde Rusya yanlısı ayrılıkçılar sözde devletlerini ilan ettiler. Donbas'ta Rusya yanlılarının yasa dışı yönetimleri yaklaşık 7 yıldır sürüyor

2

DONBAS NEDEN KİEV YÖNETİMİNİN KONTROLÜNDE DEĞİL?

Ukrayna'da Rus kökenli nüfusun yoğun olarak yaşadığı Donetsk ve Lugansk (Donbas) bölgelerinde ayrılıkçılar, sözde halk oylamalarıyla 11 Mayıs 2014'te Donetsk Halk Cumhuriyeti ve Lugansk Halk Cumhuriyeti isminde iki ayrı sözde yönetim oluşturdu

Kiev yönetiminin kontrolünü kaybettiği Rusya-Ukrayna sınırından Rus askeri araçlar ve ağır silahlar Donbas'a girdi

3

SON GERGİNLİK NASIL BAŞLADI?

Rus ordusunun Ukrayna sınırına askeri yığınak yapması, Donbas bölgesinde çatışmaları yeniden artırdı

Rusya yanlısı ayrılıkçılar 26 Mart'ta 4 Ukraynalı askeri öldürdü

4

BATININ POZİSYONU NEDİR?

Moskova'nın, Ukrayna sınırına askeri sevkiyat yapmasına AB ve ABD tepki gösterdi

ABD Başkanı Biden, ABD'nin Ukrayna'ya "sarsılmaz desteğinin" süreceğini ifade etti

İngiltere, Ukrayna'nın egemenliğine ve toprak bütünlüğüne desteğini yineledi

AB, Borrell Ukrayna'ya "tereddütsüz destek" açıklaması yaptı

NATO, Ukrayna'nın egemenliği ve toprak bütünlüğüne desteğini ifade etti

5

TARAFLAR NE İSTİYOR?

Rusya, Donbas'a özel statü verilmesinde ısrarcı olurken, Ukrayna tarafında böyle bir değişikliğin ülkeyi bölünmeye sürüklemeye ihtimaline karşın şüpheyle karşılanıyor

Moskova krizi Ukrayna'nın iç savaşı olarak göstermeye ve Kiev'i ayrılıkçılarla görüştürüp krizde kendisini taraf olmaktan çıkarmak istiyor, bu durum Ukrayna tarafından kabul edilmiyor

Ukrayna bir an önce NATO Üyelik Hareket Planı almak ve üyelik görüşmelerini başlatmak istiyor

Rusya Ukrayna'nın NATO'ya girmesini kendisi için tehdit olarak görüyor ve bunu istemiyor

09.04.2021

AA
ANADOLU AJANSI
KCC

Montrö Sözleşmesi, şartların karşılanması durumunda askeri gemilerin Boğazlardan geçişine izin veriyor

Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ne göre, Karadeniz'e kıyısı olmayan ülkelerin sözleşmeye uygun şartları taşıyan askeri gemileri, 15 gün önceden Türkiye'ye haber vererek boğazları geçebiliyor ve en fazla 21 gün Karadeniz'de kalabiliyor

MONTRÖ BOĞAZLAR SÖZLEŞMESİ

- Osmanlı, Birinci Dünya Savaşı'ndan mağlup çıkması sonucu Sevr Antlaşmasıyla boğazların yönetimini İngiltere, Fransa, İtalya ve Japonya'nın başı çektiği bir komisyona bıraktı
- Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasıyla Çanakkale ve İstanbul boğazlarının kontrolü 1923'te Boğazlar Sözleşmesi'yle Milletler Cemiyeti'ne bağlı Türkiye başkanlığındaki Uluslararası Boğazlar Komisyonu'na devredildi
- Barış zamanında sınırlama olmaksızın askeri ve ticari gemi geçişine izin verilen bu dönemde, Türkiye'ye sadece savaşta kısıtlama uygulama hakları tanındı
- Komisyon, boğazların askerden arındırılmasını da öngörüyordu. Bu durum Türkiye'nin egemenlik haklarını kısıtlarken, savaş dönemlerinde savunma anlamında da bir zafiyet oluştuyordu
- 1930'larda yeniden başlayan silahlanma yarışı, komisyonun oluşturulduğu dönemin şartlarının ortadan kalktığını gösteriyordu
- 1936'da İngiliz Dışişleri Bakanlığı "Türkiye'nin Boğazlar Sözleşmesi'nin değiştirilmesi ile ilgili isteği haklı kabul edilmektedir." açıklamasıyla Türkiye'nin boğazların statüsünü değiştirme hamlesine destek verdi
- İngiltere ve Balkan Antantı ülkelerinin desteğiyle İsviçre'nin Montrö kentinde imzalanan Montrö Boğazlar Sözleşmesi 1936'da yürürlüğe girdi

SÖZLEŞME'DEKİ MADDELERDEN BAZILARI

Karadeniz'e kıyıdaş olmayan devletlerin askeri gemileri ile bunlara yardımcı deniz araçları, sözleşme şartlarını yerine getirmek kaydıyla boğazlardan serbestçe geçme hakkına sahip

Türk Boğazlarından bir gün içinde geçecek tüm askeri gemilerin toplam tonajının 15 bin tonu aşmaması gerekiyor

Sözleşmede uçak gemilerine ilişkin bir madde bulunmazken bu gemiler, yapıları gereği uygulanan tonaj sınırını aştığı için boğazlardan geçemiyor

Yabancı ülke denizaltıları Boğazlara giremiyor. Kıyıdaş ülkeler ise sipariş edilmiş denizaltılarını teslim almak ya da denizaltılarının onarımı için Boğazları kullanabiliyor

Karadeniz'e kıyıdaş olmayan ülkelere ait savaş gemileri bu denizde 21 günden fazla kalamıyor

Tüm ülkeler Türk Boğazlarını geçmeden önce Türkiye'ye geçiş günü, rota, Karadeniz'de kalış süresi gibi bilgileri içeren ön bildirim yapmak zorunda

Ön bildirimin süresi Karadeniz ülkeleri için 8 gün, kıyısı olmayan ülkeler için bu süre en az 15 gün olarak uygun görülüyor

Karadeniz'e kıyıdaş olmayan devletler, 8 bin tonu geçmemek kaydıyla "insancıl bir amaçla", ön bildirimle gerek olmaksızın Karadeniz'e savaş gemisi gönderebiliyor

Ticaret gemileri yükleri ne olursa olsun boğazlardan serbest şekilde geçebiliyor

Karadeniz'e kıyıdaş olmayan ülkelerin burada aynı anda bulundurabileceği gemilerin toplam tonajı 45 bin tonu, yine kıyıdaş olmayan tek bir ülkenin de 30 bin tonu aşmıyor

Türkiye savaştaysa ya da savaş tehdidi hissediyorsa savaş gemisi ve askeri yardım gemilerinin geçişini engelleme hakkına da sahip

10.04.2021

AA
ANKARA AJANSI
İCCEP

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/22785>

<https://www.trthaber.com/haber/infografik/avrupa-ulkelerinin-multeci-karnesi-376798.html>

DÜNYANIN ORTAK SORUNU: HAVA KİRLİLİĞİ

Dünya üzerinde **her 10 insandan 9'u** kirli hava soluyor. Bu da birçok hastalığa neden oluyor. Hava kirliliği ile ilgili detayları sizler için derledik.

Her yıl **7 milyon** insanın hayatını kaybetmesine neden oluyor.

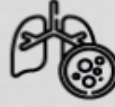
Avrupa genelinde **800 bin** kişi hava kirliliği sebebiyle erken ölüyor.

Ortalama yaşam süresini **2 yıl** kadar kısaltıyor.

Günde **1 paket sigara** kadar zarar veriyor.

KOAH'tan kaynaklanan ölümlerin **%41'inin**, akciğer kanserinin **%19'unun** sorumlusu.

HAVA KİRLİLİĞİNİN NEDENLERİNDEN BAZILARI

- Nüfus artışı
- Şehirleşme
- Sanayileşme
- Fosil yakıtlar
- Doğal afetler

HAVA KİRLİLİĞİNİN NEDEN OLDUĞU HASTALIKLAR

- Akut solunum yolu hastalıkları
- KOAH
- Kalp hastalıkları
- Akciğer kanseri
- Astım
- Felç

TÜRKİYE'DE HAVA KİRLİLİĞİ

+%33,4

Türkiye'de Avrupa'dan **daha fazla hava kirlitici** madde bulunuyor.

Hava kalitesi değerleri hesaplanan **73 ilin 44'ünde** hava kirli.

Yaz aylarında havada daha çok zararlı madde bulunuyor.

Hava Kirliliğinin En Yüksek Olduğu Iller

- Kahramanmaraş,
- Iğdır,
- Mersin,
- Manisa,
- Niğde

Hava Kirliliğinin En Düşük Olduğu Iller

- Ardahan,
- Artvin,
- Rize,
- Kırşehir,
- Tunceli

2017 YILINDA

x7

51 bin 574 kişi hava kirliliği nedeniyle hayatını kaybetti.

7 bin 427 kişi trafik kazasında hayatını kaybetti.

Kaynaklar:

- Türkiye İstatistik Kurumu,
- TMMOB Çevre Mühendisleri Odası,
- Birleşmiş Milletler,
- Dünya Sağlık Örgütü

<https://www.trthaber.com/haber/infografik/her-yil-milyonlarca-insani-olduren-kuresel-sorun-hava-kirliligi-427494.html>

IMF, 2021 küresel ekonomik büyüme tahminini yüzde 6'ya çıkardı

Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda, daha önce yüzde 5,5 büyümesi beklenen küresel ekonominin bu yıl yüzde 6 büyüyeceği tahmin edildi

Raporda, küresel ekonomik görünümü çevreleyen yüksek belirsizliğin öncelikle yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgınının seyrine bağlı olduğu yineleni

	2021 ÖNCEKİ (%)	GÜNCEL (%)	2022 (%)
 Küresel ekonomi	5,5	6	4,4
 Gelişmiş ülkeler	4,3	5,1	3,6
 Gelişmekte olan ülkeler	6,3	6,7	5
 Türkiye	6	6	3,5
 ABD	5,1	6,4	3,5
 Avro Bölgesi	4,2	4,4	3,8
 Almanya	3,5	3,6	3,4
 Fransa	5,5	5,8	4,2
 İtalya	3	4,2	3,6
 İspanya	5,9	6,4	4,7
 İngiltere	4,5	5,3	5,1
 Japonya	3,1	3,3	2,5
 Kanada	3,6	5	4,7
 Çin	8,1	8,4	5,6

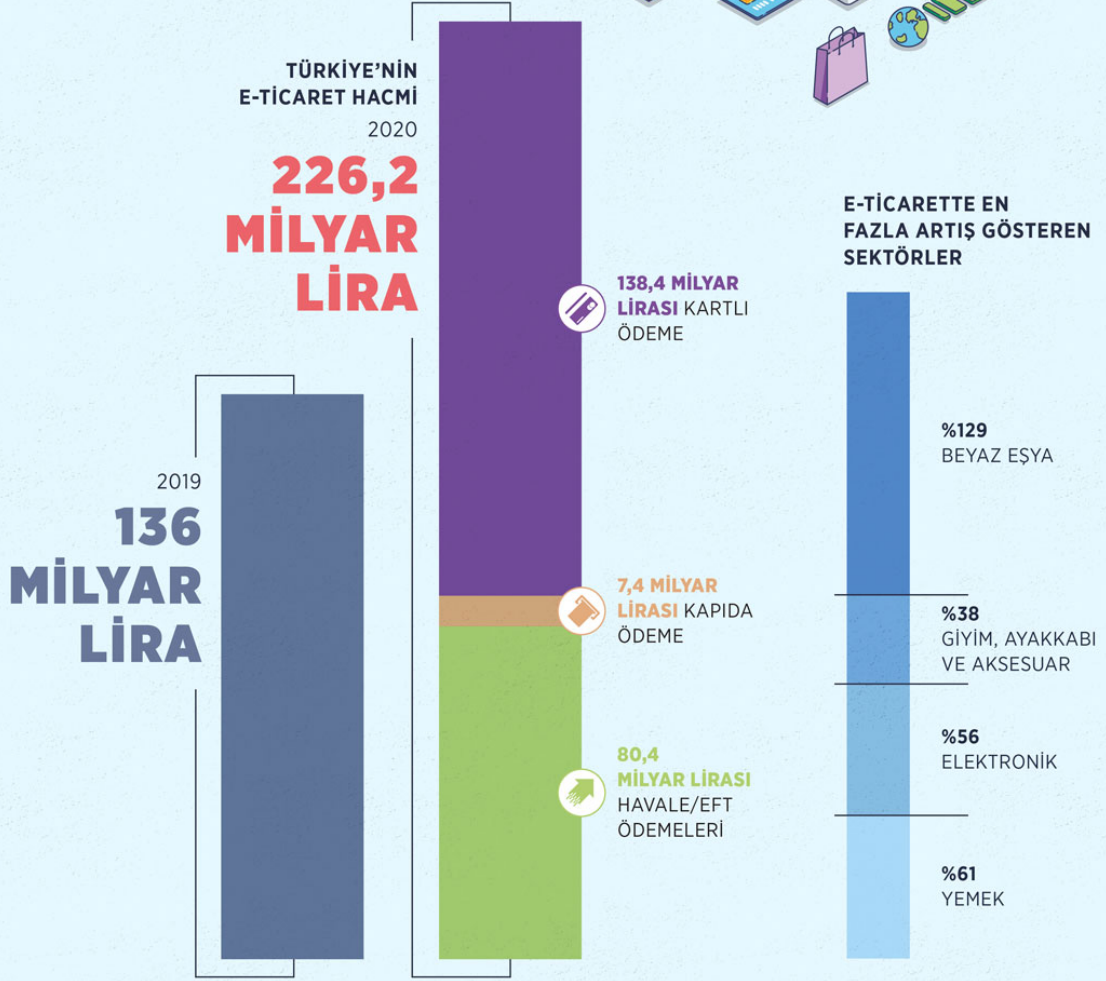
06.04.2021 Kaynak: IMF

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/22740>

E-ticaret verileri açıklandı

Türkiye'nin e-ticaret hacmi 2020'de 2019 yılına göre %66 arttı

DÜNYA GENELİ E-TİCARET HACMI

2020
4,3 TRİLYON DOLAR

Dünya genelinde e-ticaret hacmi yıllık bazda %18 büyüdü

E-TİCARETTE SİPARİŞ ADEDİ

2019
1 MİLYAR 366 MİLYON

2020
2 MİLYAR 297 MİLYON

E-ticarette ortalama sepet tutarı

98,5 LİRA

E-ticaret harcamalarının gayri safi yurtiçi hasıladaki oranı %4,1 olarak gerçekleşti

E-TİCARETİN GENEL TİCARETE ORANI

2019 **%9,8**

2020 **%15,7**

07.04.2021

AA
ANADOLU AJANSI
YÜCE
YÜCE

Kitap Tavsiyesi

Bilim Akademisi akademik liyakat, dürüstlük ve özgürlük ilkeleri üzerine kurulmuş, Türkiye'nin başarılı bilim insanlarını, bilime katkılarına göre üyeliğe davet eden bağımsız bir akademi ve aynı zamanda bir sivil toplum kuruluşudur.

Bu seçki, pek çok değerli bilim insanının katkısıyla, çoğunluğu 2020'de Bilim Akademisi'nin popüler bilim yayını sarkac.org'da yayımlanmış yazılardan oluşturuldu.

Meraklısına Bilim'de araştırmacıların bilimsel düşünce ve yöntemi anlattığı yazı ve alıntılar, Covid-19'un değiştirdiği dengeleri ele alan yazılar ile matematik, Nobel Ödülleri, tıp araştırmaları, bilim tarihi, karadelikler ve kameralar/görüntüleme üzerine pek çok yazı yer alıyor.